

ÚKAZY NA OBLOHE marec 2021

Všetky časy sú prepočítané pre Prešov a sú do 28.3. uvedené v SEČ, od 28.3. sú v LSEČ = SEČ + 1 hod. Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
2.3.	06:15	17:20		21:27	07:58	v perigeu
6.3.	06:07	17:26		01:30	09:53	v poslednej štvrti
13.3.	05:52	17:37		06:23	17:35	v nove
18.3.	05:42	17:45		07:52	23:09	v apogeu
20.3.	05:38	17:48	Jarná rovnodennosť, vstup do zn. BARANA	08:46	00:15	
21.3.	05:36	17:49		09:23	01:18	v prvej štvrti
28.3.	06:21	19:00		18:37	06:38	v splne
30.3.	06:17	19:03		21:27	07:21	v perigeu

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	05:18	4:50	+0,3	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.3.	05:10	15:12	0,0	
29.3.	05:59	17:11	-0,3	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	06:14	16:39	-3,9	Nepozorovateľná, je na dennej oblohe.
15.3.	05:53	17:20	-3,9	
29.3.	06:29	19:01	-3,9	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	08:51	00:31	+0,9	V prvej polovici noci od juhozápadného po severozápadný obzor v súhvezdí BÝKA.
15.3.	08:20	00:21	+1,1	
29.3.	08:53	01:09	+1,2	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	05:31	14:59	-2,0	Ráno veľmi nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.3.	04:43	14:21	-2,0	
29.3.	04:55	14:42	-2,1	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	05:09	14:14	+0,7	Ráno veľmi nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.3.	04:18	13:27	+0,7	
29.3.	04:27	13:38	+0,8	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE apríl 2021

Všetky časy sú uvedené v LSEČ = SEČ + 1 hod. a sú prepočítané pre Prešov. Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
4.4.	06:06	19:11		02:41	10:32	v poslednej štvrti
12.4.	05:50	19:23		06:20	19:45	v nove
14.4.	05:46	19:26		06:56	21:58	v apogeu
19.4.	05:36	19:33	vstup do zn. BÝKA	09:56	02:02	
20.4.	05:34	19:35		10:59	02:47	v prvej štvrti
27.4.	05:21	19:45		20:22	05:44	v splne, v perigeu

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	05:57	17:27	-0,5	Koncom mesiaca večer veľmi nízko nad severozápadným obzorom v súhvezdí BARANA.
15.4.	05:44	19:02	-1,6	
29.4.	05:39	20:59	-1,3	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	06:24	19:10	-3,9	Koncom mesiaca večer veľmi nízko nad severozápadným obzorom v súhvezdí BARANA.
15.4.	06:01	19:52	-3,9	
29.4.	05:43	20:34	-3,9	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	08:48	01:06	+1,3	V prvej polovici noci od západného po severozápadný obzor v súhvezdí BÝKA neskôr BLÍŽENCŮV.
15.4.	08:25	00:52	+1,4	
29.4.	08:07	00:34	+1,5	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	04:44	14:33	-2,1	Ráno nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí KOZOROŽCA neskôr VODNÁRA.
15.4.	03:55	13:52	-2,2	
29.4.	03:05	13:10	-2,3	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	04:15	13:28	+0,8	Ráno nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.4.	03:23	12:38	+0,7	
29.4.	02:30	11:47	+0,7	

jas. v mag.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor
marec - apríl 2/2021

day of planetaria

19. marec 2021
Deň hviezdárni a planetárií

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník: XLVII
Telefón: 051 / 7722065, 7733218
E - mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk
www.facebook.com/hapvprešove

Významné dni v tomto období

Medzinárodný deň hviezdárni a planetárií

Každý rok na prahu jari hviezdárne a planetária na Slovensku organizujú podujatie pod názvom „Deň hviezdárni a planetárií“. Termínom podujatia je posledná nedeľa pred jarnou rovnodennosťou. Tradícia Európskeho dňa planetárií bola založená v prvej polovici 90-tych rokov 20. storočia z iniciatívy pracovníkov planetária v talianskej Brescii. Podujatie býva vždy akýmsi festivalom toho najlepšieho, čo jednotlivé hviezdárne a planetária ponúkajú svojim návštevníkom. Hviezdáreň a planetárium v Prešove túto aktivitu realizuje každoročne už od roku 1995. Stretávame sa pritom vždy s veľkým záujmom našich návštevníkov. Aj keď je tohto roku veľmi malá pravdepodobnosť, že sa toto podujatie u nás uskutoční, určite si budeme všetci želať návrat dobrých časov aspoň od budúceho roku.

Hodina Zeme

Je to najväčšia celosvetová ekologická aktivita. Jej začiatok sa datuje od 31.3.2007, keď viac ako 2,2 milióna domácností a 2000 firiem v austrálskom Sydney vyplo na hodinu svoje osvetlenie. O rok neskôr sa už zapojil aj ďalší civilizovaný svet. Slovensko sa po prvýkrát zapojilo v roku 2010, oficiálne v roku 2011, a to vďaka Sekcii ochrany pred svetelným znečistením Slovenskej astronomickej spoločnosti pri SAV a SZA. Kampaň Hodina Zeme urobila dosť pre zvýšenie povedomia o zmenách klímy. Zapojiť sa do tohto podujatia môžeme všetci 27.3.2021 o 20:30 miestneho času. Na hodinu zhasnite svetlá vo svojej domácnosti. Počas celej soboty pridávajte na sociálne siete fotografie z prírody spred pandémie koronavírusu Covid-19 s hastagmi #MojaHodinaZeme a #spoluvprirode.

Svetový deň letectva a kozmonautiky

Bol vyhlásený v roku 1968 na počesť letu prvého človeka do vesmíru – Jurija Alexejeviča Gagarina. Jeho let sa uskutočnil 12. apríla 1961 na lodi Vostok 1 z kozmodromu Bajkonur. Zem obletel

a po 106 minútach pristál. Otvoril tak éru letov do vesmíru. Aj tento deň si zvykneme každoročne pripomenúť v našom planetáriu najčastejšie formou prednášky. Tohto roku pre všetkých záujemcov o letectvo a kozmonautiku odporúčam objednať si nejakú dobrú knihu z tejto problematiky. Sledujte však aj našu stránku, pretože ak to bude aspoň trochu možné, pripravíme pre našich priaznivcov program v našom planetáriu.

Deň Zeme

Vznikol ako reakcia na rozsiahle poškodzovanie životného prostredia. Iniciátorom bol environmentálny aktivista Spojených štátov z Wisconsinu, Gaylord Nelson. Prvýkrát sa začal oslavovať už v roku 1970. Jeho cieľom je pripomenutie si závislosti na našej planéte Zem a potreba chrániť ju pre budúcnosť ľudí a ostatných tvorov žijúcich na Zemi. Skúsme sa aj my ostatní pridať k tým, ktorí bojujú o záchranu života na Zemi. Pre začiatok môžeme urobiť aspoň to, že budeme dôsledne triediť odpad, alebo zasadíme stromček hoci aj v našej záhradke.

Prajeme Vám krásne jarné dni ☺

Renáta Kolivošková

Čo môžeme pozorovať v tomto období

Aj keď situácia okolo celosvetovej pandémie nám neumožňuje navštevovať rôzne kultúrne zariadenia, hviezdárne nevynímajúc, obloha sa nezmenila, ba dokonca podmienky na pozorovanie sa nám zlepšili. Existuje niekoľko typov pozorovaní, ktoré môžete uskutočniť aj z domova, a tak dokonca pomôcť astronómom. Jedným z takýchto pozorovaní je aj pozorovanie „padajúcich hviezd“, čiže meteorov. V tomto období je aktívnych niekoľko meteorických rojov, no najznámejším sú Lyridy.

Lyridy sú pravdepodobne najstarším pozorovaným rojom. Materským telesom tohto roja je kométa C/1861 G1 (Thatcher). Každoročne

býva aktívny od 14. do 30. apríla s maximom okolo 22. apríla. Tohto roku pozorovanie počas maxima bude rušiť Mesiac, čo však pre „obyčajného“ pozorovateľa nebude mať skoro žiaden vplyv, a tak si môžete pokojne vychutnať toto nebeské divadlo. Bližšie informácie o tom, ako pozorovať, nájdete na našej webovej stránke v rubrike NA OBLOHE. Ďalšou veľmi zaujímavou kampaňou v oblasti pozorovania je Globe at Night.

Globe at Night je medzinárodná občiansko-vedecká kampaň, ktorá je zameraná na zvýšenie povedomia verejnosti o dopade svetelného znečistenia. Vyzýva občanov, aby merali svetelné znečistenie takým spôsobom, že v stanovených časových obdobiach každého roka spočítajú hviezdy, ktoré vidia voľným okom v konkrétnom súhvezdí, ktoré môžu vidieť z ich územia. Cieľom tejto kampane je vytvoriť globálnu mapu svetelného znečistenia. Je určená pre študentov, učiteľov ale aj rodiny. Ako to v praxi funguje? Pozorovateľ v určenom období pozoruje voľným okom jedno zo zadaných súhvezdí za tmavej bezmesačnej noci, aspoň hodinu po západe slnka. Následne spočíta hviezdy, ktoré vidí v súhvezdí. Tieto údaje odošle cez webovú stránku globeatnight.org, údaje sú poskytnuté vedeckým pracovníkom, ktorí z nich vytvárajú globálnu mapu svetelného znečistenia. Jedno obdobie pre pozorovanie už prebehlo od 3. – 12. februára 2021, pozorovalo sa súhvezdie Orión. Najbližšie obdobie bude 5. – 14. marca 2021, pozorovať sa budú súhvezdia Orión a Lev. Pozorovať môže ktokoľvek, aj zo záhrady alebo z balkónu počas celosvetovej pandémie COVID-19 bez nutnosti navštíviť hviezdáreň a podieľať sa na vedeckom výskume.

Mgr. Ján Sadiv, Radoslav Novyzedlák

Ospravedlňujeme sa za chybný údaj v článku z predchádzajúceho čísla- Do nového roka (správne: Nech čím skôr privítame 2-miliónového návštevníka). Ďakujeme.